

če o památky zahradního umění a jak se prostřednictvím výsadeb dřevin zlepšilo prostředí kulturních památek v památkových rezervacích a zónách. Na semináři se setkali zástupci několika generací odborníků, přičemž výraznou převahu měla mladá generace. To je zárukou, že i do budoucna je péče o naše památky zahradního umění zajištěna na vysoké odborné úrovni. (...)“ Na něj navázal Roman Zámečník a poděkoval posluchačům i přednášejícím za účast na semináři.

Poté se již hosté v rámci doprovodného programu semináře odebrali do zahrady a vily Stiassni, kde na ně v sale terreně čekalo překvapení. Měli možnost se osobně pozdravit a pohovořit s Marií Strakovou, dcerou někdejšího vrchního zahradníka rodiny Stiassni Antonína Frömla, čestnou předsedkyní spolku Přátelé vily Stiassni, a to v rámci odhalení oživlé fotografie, kterou u příležitosti 90. výročí vily Stiassni zorganizoval spolek Přátelé vily Stiassni. Dále následovaly komentované prohlídky vily a zahrady Stiassni.

Celkově se jednodenního semináře zúčastnilo takřka sto hostů nejenom z různých pracovišť NPÚ, přítomni byli rovněž zástupci výkonných orgánů státní památkové péče, odborů životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, muzeí, univerzit, ale také soukromých ateliérů, realizačních firem či sdružení. O organizaci semináře se postaral Roman Zámečník, specialista na památky zahradního umění a kulturní krajinu a referent památek s mezinárodním statutem z brněnského pracoviště NPÚ.

Na viděnou v zahradě vily Stiassni při devátém ročníku semináře se těší

Roman ZÁMEČNÍK

1

Významná publikace o naší prvořadě průmyslové aglomeraci

MATĚJ, Miloš a kol. *Kulturní dědictví kladenské průmyslové aglomerace*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě 2017. 336 s. ISBN 978-80-85034-98-1.

Ve významné řadě publikací Národního památkového ústavu o kulturním významu našich průmyslových aglomerací vyšla nová práce, tentokrát věnovaná Kladensku. Těžba uhlí má v tomto regionu počátky v 18. století, ale k jejímu rozvoji došlo až od 19. století spolu s těžbou železné rudy i vápence, aby vše vyústilo ve své době k intenzivnímu hutnictví; na průmyslovou činnost navázala i bytová výstavba. Některé dřívější publikace zmíněné řady pojednávaly o hornictví a hutnictví odděleně,¹ hodnocená publikace ovšem řeší problematiku komplexně. Ta je historicky, technologicky i typologicky velmi složitá, při řešení vychází z dlouhodobého výzkumu Miloše Matěje a z využití poznatků autorů přípravných studií a registrů.

K rozvinutí průmyslové aglomerace na Kladensku bylo v minulosti vynaloženo veliké fyzické úsilí a uplatnil se tu rozsáhlý technologický proces. Hlavním záměrem posuzované publikace – stejně jako u publikací dřívějších – je poznání a ocenění všech těchto hodnot minulosti. K tomu slouží *osnova práce*, osvědčená a prověřená v publikacích předchozích. Vychází z posouzení geologických poměrů s vyhodnocením zdrojů zdejších surovin – množství kamenného uhlí, zastoupení železné rudy a podílu vápence. V následujících historických souvislostech se sleduje postupná těžba kamenného uhlí a rozvoj rudného hornictví. Podrobně je pojednáno o techno-

Obr. 1. Kladno, Vojtěšská huť – vysoké pece postavené v letech 1854–1858. Foto: autor neznámý, kolem 1878.

logickém a typologickém vývoji s posouzením dobývacích metod, těžních strojů a budov, zajištění větrání i odvodňování dolů, úpravy uhlí, rudy i vápence. Popsána je výroba základních druhů železa a železniční doprava. K tomu se připojuje katalog podnikatelů, společností a významných osobností, jak se podíleli na rozvoji kladenské průmyslové aglomerace. Následuje Katalog kulturního dědictví s uvedením areálu i jednotlivých staveb na 12 katastrálních územích. Závěrečná kapitola je věnována registrům, připojeny jsou oddíly Literatura, Prameny, mapové přílohy a anglické resumé.

Úvodem posouzení je třeba konstatovat, že hodnocení kulturního dědictví kladenské průmyslové aglomerace je založeno na perfektní znalosti výrobního důlního a hutnického procesu v 19. a 20. století. Kapitola *Geologické poměry* kladenské aglomerace vyzdvihuje jako nejdůležitější těžbu uhlí v centrálním kamenouhelném revíru mezi Tuchlovicemi a Brandýskem v pruhu 18 km dlouhém a v průměru 3,5 km širokém. Hlavní železorzodnou základnou bylo rudné ložisko u Nučic, naopak vápenec se těžil od druhé poloviny 19. století v okolí Kladna.

V kapitole *Historické souvislosti* se jako výchozí událost uhelného hornictví uvádí nález ložiska poblíž Malých Přílep. Po tomto nález bylo získáno v roce 1463 povolení hledat kamenné uhlí v Železné u Berouna a dolovat je u Malých Přílep, v roce

■ Poznámky

¹ Například Matěj Miloš, *Kulturní památky ostravsko-karvinského revíru*, Ostrava 2009.

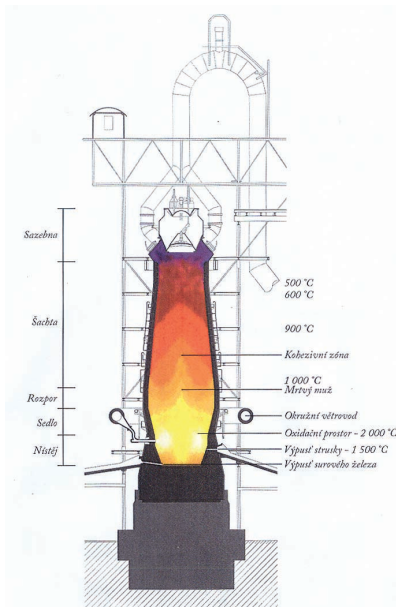

2

1717 se pak hledalo uhlí v Otovic. Ve druhé polovině 18. století těžilo uhlí buštěhradské panství – zde vznikaly různé štoly a první zdejší hlubinný důl Ludmila se razil v roce 1822, a to ve Vrapicích. Kromě Buštěhradského panství těžilo uhlí dále i panství kladenské, kde založila svou činnost na geologickém průzkumu v roce 1842 vzniklá C. k. hutní společnost.

Uhlí se využívalo při výrobě surového železa ve vysokých pecích, proto byla v roce 1857 založena Pražská železářská společnost. Malodoly poté zanikaly a následně vznikaly velkodoly s těžbou hlubokou 350 a 550 m. Novou dolařskou společností bylo mirošovické těžařstvo s dolem Jan. V meziválečném období 20. století pak realizovala těžbu na Kladensku právě Pražská železářská společnost. S politickými a společenskými změnami po roce 1945 došlo ke znárodnění a ke vzniku Středočeských uhelných a železorudných dolů, od 60. let však docházelo k útlumu těžby a po roce 1990 k jejímu ukončení.

Železná ruda byla na Kladensku zjištěna v roce 1845, v roce 1853 byl pak založen povrchový lom u Nučic a v roce 1858 hlubinný důl u Jinočana – těžbu následně převzala Pražská železářská společnost, existující do znárodnění roku 1945; zdejší rudu poté doplňovala dovážená sovětská ruda. Vápenec se těžil v Tachlovicích a potom v Mořině a Kozolupech. V oblasti hutnictví došlo k založení kladenských železáren nazvaných *Vojtěšská huť*. Obě její vysoké pece belgického typu z let 1855–1856 i střední zavážecí věž byly architektonicky pojaty jako středověké opevňovací bašty s cimbuřím; je třeba velmi ocenit rekonstrukce jednotlivých fází Vojtěšské huti (kresby: Jaroslav Staněk). Pro spojení rudných dolů v Nučicích s Vojtěšskou hutí a také s vápencovým lo-

3

mem v Tachlovicích byla následně vybudována železnice. V letech 1858–1860 byly ve Vojtěšské huti postaveny další čtyři vysoké pece, opět v romantickém stylu, dále koksovny a ústřední úpravná. Pražská železářská společnost usilovala o odstranění fosforu z nučické rudy, což se ve Vojtěšské huti dařilo prostřednictvím Thomassova konvertoru.

Do Pražské železářské společnosti později nastoupil jako generální ředitel Karel Wittgenstein a v roce 1890 založil Poldinu huť v Kladně, orientovanou na zahraniční trhy a zbrojní výrobu. Vysoké pece belgického typu nahradily dvě moderní Siemens-Martinské pece, z nichž ta druhá byla pak ve výrobě nahrazena pánví. K Martinské ocelárně přibyla další, zatímco ve Vojtěšské huti došlo k přestavbě válcovny. Zavedení výroby elektrických ocelářských pecí bylo vůbec první v českých zemích. Je celkem logické, že v době 1. světové války se výroba orientovala na zbrojní průmysl. V roce 1915 byla zavedena výroba chromované oceli POLDI VICTRIX. V pozdějším meziválečném období se rozvíjela výroba v elektrických pecích, chudé české rudy se zhutňovaly a z kladenského uhlí se opět vyráběl koks. Za 2. světové války se vyráběla ocel pro wehrmacht. Po roce 1945 došlo ke znárodnění, vznikaly spojené ocelárny a národní podnik (SONP Kladno, skládající se z huti Koněv a huti Poldiny). Po roce 1948 došlo nakonec k přestavbě vysokopečního závodu a k dostatbě koksovny. Huť Koněv byla modernizována a v Poldině huti byla zavedena sekundární metalurgie. Poslední období provozu vysokých pecí představovala léta 1972–1975, koksovna byla stavěna ještě v roce 1980. Po roce 1989 se politické poměry změnily a následkem toho byla POLDI v letech 1992–1993 privatizována; tak se vytvořilo 19 dceřiných firem, po-

Obr. 2. Kladno, důl Václav a Vojtěšská huť po roce 1870. Kresba: Jaroslav Staněk, 2017.

Obr. 3. Kladno, huť Koněv – vysoká pec č. 1, schéma výroby surového železa. Autor: Radek Mišanec, 2017.

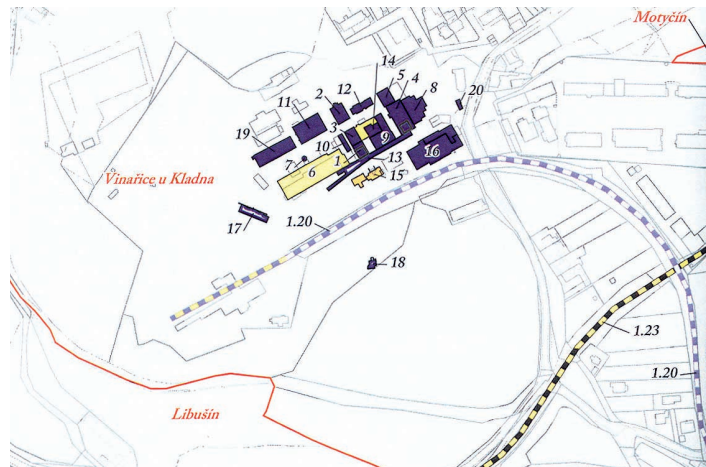
stupně rovněž privatizovaných. Elektroocelárna a válcovna v Dřině byla v roce 2002 prodána akciové společnosti Třinecké železářny, zdejší provoz byl zastaven a zařízení zdemolováno.

Při provozu hrála rovněž velkou roli kolejová a lanová doprava – železniční vlečky propojovaly uhelné doly se železniční sítí. Pro dopravu železné rudy a vápence do Vojtěšské huti byla vybudována v roce 1862 Kladensko-nučická dráha, prodloužená k vápenným dolům v Tachlovicích v Mořině. Po uzavření rudných dolů v Nučicích v roce 1968 byl úsek Kladno-Hořelice zrušen. Po zastavení provozu huti Koněv zanikla rozsáhlá síť úzkokolejných tratí, ale vozový park byl umístěn v Muzeu železničních vozidel v Lužné u Rakovníka, nejstarší úzkorozchodná lokomotiva v Národním technickém muzeu v Praze. Lanové dráhy činné ve Vojtěšské huti byly po ukončení sneseny.

Další z podkapitol publikace nese název *Ochrana kulturního dědictví*. Zmíněn je zde tzv. Váňův kámen, který byl v roce 1954 přemístěn na pomník hornictví od sochaře Ladislava Nováka v Kladně. V roce 1958 byly za kulturní památky prohlášeny vila báňských ředitelů, tzv. Bachrovna, dům hostů Poldi, jámová budova dolu Jan II v Libušíně, výpravní budova stanice Brandýsek, zbytky koněspřežné železnice v Lánech a dále výpravní budova stanice Staré Kladno a dřevěná věž dolu Ludmila ve Vrapicích – obojí však bylo později zbořeno. V roce 1974 byla zřízena komise, která za kulturní památky navrhla sedm provozních zařízení. V roce 1994 byl otevřen skanzen *Mayrau* ve Vinařicích, který byl prohlášen za kulturní památku. Na základě dokumentace, hodnocení a evidence uhelného hornictví, provedených Památkovým ústavem v Ostravě, byly za památky dále prohlášeny důl Kübeck v Kladně, těžební věž dolu Schoeller a strojozna dolu Max v Libušíně, jámová budova a těžební věž dolu Michael v Brandýsku a větrná jáma Pustá Dobrá v Lánech. K nim v roce 2008 přibýly šachtové vápencové pece, obnovená bessemerovna ve Vojtěšské huti v Kladně a v roce 2011 hutnická sbírka na zahradě vily báňských ředitelů, tzv. Bachrovny. Ochranu průmyslových staveb i strojů měla zajistit také muzeální forma, prvně navržená v roce 1898 architektem Václavem Krotkým. Na ni navázaly další akce, například v roce 1980 od Vojtěcha Polacha. Po politickém převratu v roce 1989 došlo k útlumu hornictví a velkému ohrožení staveb i strojů, bylo tedy neprodleně třeba provést jejich průzkum. Jednalo se o hodnoty architektonické, ja-

4

5

ké představují vila ředitele Franze Hatlanka, objekty ředitelství Poldiny huti, vrátnice i skladu vesměs od architekta Josefa Hoffmanna, hodnoty typologické i historické, např. samotné založení Pražské železářské společnosti.

V další z kapitol, *Technologický a typologický vývoj*, jsou zhodnoceny dobývací techniky uhlénoho revíru povrchového i hlubinného, v železorudných dolech i při těžbě vápence. Způsoby dobývání uhlí vycházely z důlních úložných poměrů uhlých slojí, tj. z mocnosti, hloubky, směrného i příčného úklonu sloje. Podle toho se dolování lišilo, bylo povrchové či hlubinné – např. šachovnicové, pilířové, mechanizované. Při těžbě rud se používalo hlavně tzv. nučické dobývací metody, vápenec se těžil v lomu. V uvedené kapitole je dokumentováno 37 schémat výrobního procesu, ve velmi kvalitním zobrazení v měřítku 1 : 350 (Radek Mišanec). Důležitá byla důlní doprava horizontální i svislá s těžními stroji parními a elektrickými v těžních věžích. Právě těžní věže nejvíce charakterizují hornické stavby, byly různého typu – např. vzpěrová těžní věž německého typu dolu v Pscherách, vzpěrová těžní věž německého typu s lanovkou dolu František Josef v Dubí nebo kozlíková těžní věž anglického typu dolu Schoeller v Kladně. Stavěly se i zděné věže – výjimečná je železobetonová těžní věž s cihelnou vyzdívkou v Lánech. Někdy byly těžní věže při ukončení těžby zbořeny, např. u dolu František Josef v Dubí. U dolu bylo dále nutné zajistit jejich větrání a odvodňování. Rozsáhlou činnost si vyžádala úprava uhlí a výroba koksu, stejně tak byla důležitá úprava rud a vápence. Při koksování uhlí se budovaly věže, pro výrobu surového železa pak sloužila vysoká věž v kladenské Vojtěšské huti. U železa se používaly různé způsoby zpracování. Z hlediska hornických staveb je tato kapitola zpracována na nejvyšší úrovni.

Součástí publikace je i *Katalog podnikatelů, společností a významných osobností*. Ten uvádí jména

i názvy aktérů při vzniku i vývoji kladenské průmyslové aglomerace. K prvořadým patřily Buštěhradské kamenouhelné doly, Dubí u Kladna, Buštěhradské panství, Kladenské panství, Císařské buštěhradské doly, Kladenské železářské těžárstvo, Poldina huť, Pražská železářská společnost, Spojené ocelárny Kladno (SONP) aj.

Katalog kulturního dědictví (kulturních památek) představuje stěžejní kapitolu publikace. Na jednotlivých katastrálních územích se nacházejí objekty různého typu – doly, štoly, jámy, uhlé, železorudné i nádražní stavby, dále architektonicky hodnotné budovy, jako jsou ředitelské vily, obytné kolonie, těžní budovy a věže, strojírny, elektrárny, kotelny, výtopny, ocelárny, lisy, válcovny, vysoké pece, komíny, železniční stanice výpravní i nákladové, výtopny atd. Jedná se o stavby různého stáří – např. budova vrchnostenské správy ve Vrapicích z doby po roce 1775 nebo koněspřežní stanice v Dejvicích z roku 1828. Objekty jsou uvedeny, případně popsány v textu, a různě dokumentovány – ve schématech (Radek Mišanec), fotograficky (na starých i nových fotografiích, Viktor Mácha, Miloš Matěj), měřicky (Pavel Maren), kresebně v rekonstrukci (Jaroslav Staněk) nebo situačně (Pavel Maren), v situacích areálů jsou pak barevně rozlišeny.² Vyhodnocení každého areálu bylo pracovně velmi náročné. Nádherné těžní stroje – parní i elektrické – jsou dnes umístěny ve skanzenu Mayrau ve Vinařicích.

Závěrečná kapitola je věnována registrům. *Registr úvodních důlních děl uhlých* uvádí nejstarší dobu založení u dolu sv. Jana Nepomuckého ve Cvrčovicích v roce 1775, největší dosaženou hloubku u dolu Nejedly v Libušíně (638,7 m) a největší délku u Václavovy štoly ve Vrapicích (700 m). Podle *Registru hlavních důlních děl rudných* došlo k nejstarším založením v Nučicích a Jinočanech (v roce 1845) a k nejdelší době těžby rovněž v Nučicích (1846–1894) a Jinočanech (1847 – konec 19. století). Největší délku

Obr. 4. Vinařice, Hornický skanzen Mayrau. Foto: Tomáš Voldráb, 2018.

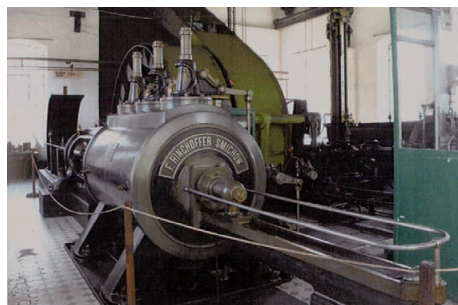
Obr. 5. Vinařice, půdorysné schéma areálu Hornického skanzenu Mayrau. Autor: Pavel Maren, 2017.

podle *Registru lanovek* měl důl Jaroslav (Nosek) v Rynholci – 3 850 m. V *Registru železničních vleček* jsou evidována jako první založení u Buštěhradské dráhy na trati Kladno–Dubí v roce 1856 a v témže roce také u trati Dubí–Kralupy nad Vltavou; vlečka zde často sloužila dlouho. *Registr odvalů* dokládá někde jejich veliký objem, např. u Buštěhradské haldy 14,2 mil. m³, u dolu Schoeller (Nejedlý I a III) v Kladně 5,15 mil. m³. Jiný z registrů – *Registr koksoven* – dokládá vznik těch nejstarších po roce 1850 ve Vrapicích a Kladně, jejich největší výrobu pak ve Vojtěšské huti (Koněv) v letech 1944–1955, a to o objemu 536,4 tun za den. Jak uvádí další z registrů, tentokrát *Registr vysokých pecí*, k jejich zakládání došlo po polovině 19. století. Jejich užitečný objem se postupně zvětšoval z 137,4 m³ (1856) na 598 m³ (1955). Podle *Registru ocelářských pecí* se jejich užitečný objem zvětšoval prudce – až na 100 tun v roce 1982 v závodě Dřín v Huti Poldi. Poslední *Registr válcoven* uvádí vznik prvotních tratí ve Vojtěšské huti (huť Koněv) v roce 1867, válcovny se ale stavěly či rekonstruovaly ještě po roce 1945. Po roce 1980 docházelo už jen k jejich likvidaci, poslední z nich je doložena v roce 2008 ve Vojtěšské huti (Koněv) v Kladně.

Ohledně rozsahu a bohatosti zdrojů a příloh, z nichž autorský kolektiv čerpal a s nimiž pracoval,

■ Poznámky

2 Fialové jsou vyznačeny kulturní památky a návrhy, fialové v obrysech objekty s památkovým zájmem, oranžově objekty ostatní a žlutě zbořené.

6

Obr. 6. Vinařice, Hornický skanzen Mayrau, bubnový dvouvalcový parní těžní stroj z roku 1905. Foto: Miloš Matěj, 2017.

Lze zmínit, že oddíl Literatura obsahuje 118 titulů, v pramenech se jich uvádí 30, v mapové příloze je zařazena přehledná mapa územní aglomerace v měřítku 1 : 100 000 a navazující listy B, C, D v měřítku 1 : 25 000 (Pavel Maren). Publikaci uzavírá stručné anglické resumé (summary).

Hlavním záměrem publikace není konstatovat odumírání rozsáhlé kladenské průmyslové aglomerace – právě naopak, osvětluje se v ní její vznik, rozvoj a také to, kolik nesmírného fyzického úsilí a obdivuhodného technického umu tu bylo vynaloženo. Právě ono fyzické úsilí a technický um si zasluhují dnešní kladný přístup. Publikaci přidává na hodnotě také souhrnné sledování všech faktorů podílejících se na vzniku a rozvoji aglomerace. Zdejší dosažené hodnoty se uplatňují i na obraze dneška. V situačních přílohách se hodnotné objekty uvádějí jako památkově významné (bez ohledu na to, zda byly, či dosud nebyly za památky prohlášeny) a i ty neprohlášené by měly být chráněny. Nakonec je na místě vrátit se k názvu publikace – *Kulturní dědictví kladenské aglomerace*, jenž vyzývá k ocenění a zachování zdejšího památkového bohatství.

Karel KIBIC

God the Father with Angels in Tismice – a newly discovered commission of Josef Ignaz Mildorfer

Petr ARIJČUK

Keywords: Tismice, Maria Theresa of Savoy, Josef Ignaz Mildorfer, Černý Kostelec estate, Viennese Academy, 18th-century Austrian painting, Vienna and Bohemia

The Basilica of the Assumption of the Virgin Mary in Tismice is a valuable testament to Romanesque architecture in Bohemia. The building has been primarily presented in literature as such. In contrast, the Baroque ceiling and wall paintings in the church's interior, dating back to the mid-1850s, have only been only marginally highlighted. The authorship of the paintings has traditionally been credited to a virtually unknown local chaplain, Jan Svoboda. The Baroque painting covers the entire surface of the arch over the presbytery as well as the shallow niches in the front walls of the two naves; other paintings are located in the individual arches of the main nave and above the choir box.

An earlier restoration of this Baroque painting from the second half of the 19th century influenced its previous appearance. A recent restoration carried out in 2016 and 2017 revealed an interesting visual transformation. Most of all, the part of the painting restored in the church presbytery demanded re-evaluation. Here, under an earlier general overpainting that preserved the almost fully original Baroque composition, containing the central figure of God the Father accompanied by a cluster of angels, an unusually high-quality Baroque painting was discovered and revitalized. The clearly exceptional quality of the painting as revealed by the restoration virtually eliminated the notion of Jan Svoboda as the author.

Research of period sources specified that the painting in the church presbytery originated in 1755, in association with the newly purchased main altar. It was ordered by Maria Theresa Anna Felicitas Duchess of Savoy, Countess of Carignan, née Princess of Liechtenstein (1694–1772), to whom Tismice belonged as part of her estate in Central Bohemia. The painting on the presbytery wall replaced the traditional altar painting, and a sanctuary was added above the new marble altar refectory, which held a medieval mercy statue of the Madonna. It was the Duchess of Savoy who addressed this particular painter. Although his name does not appear in the well-preserved and hitherto studied sources, the Duchess's written texts repeatedly mention the painter she will have sent to Tismice from Vienna.

The painter may be identified as Josef Ignaz Mildorfer (1719–1775), a painter active in Vienna; he was a distinctive personality associated with painting in the Austrian lands as well as Hungary

and Moravia. Mildorfer repeatedly appears in the service of Maria Theresa of Savoy from the late 1840s and worked for the Duchess until the end of her life. His earliest works in her service were done for the famous Savoy Knight Academy in Vienna, then he later worked on decorations for the Viennese Institute of Noblewomen at the Viennese Ursuline Monastery on Johannngasse. The only surviving commissioned work that Mildorfer created for the Duchess, however, is now only the paintings in Tismice. Other works, including both listed in Vienna, were lost in the 19th century or are now hidden (as was the case in Tismice for a long time) under later renovation works.

Illustrations: Fig. 1. View of the presbytery of the church with the main altar, statue of the Madonna (copy) and painting with the theme of God the Father surrounded by angels, Tismice, Church of the Assumption of the Virgin Mary, condition given by the overpainting from the second half of the 19th century; Fig. 2. Figure of God the Father and the great angel, a more detailed view of the painting in the presbytery hollow, ibid.; Fig. 3. Josef Ignaz Mildorfer, detail of God the Father with sphere and scepter in hands and detail of head, 1755, after restoration, ibid.; Fig. 4. Detail of the head of God the Father, ibid.; Fig. 5. Josef Ignaz Mildorfer, detail of the head of God the Father, 1755, condition after restoration of the painting in the presbytery, ibid.; Figs. 6–8. Josef Ignaz Mildorfer, detail of angel's heads, 1755, condition after restoration, ibid.; Fig. 9. Josef Ignaz Mildorfer, detail of the motif of angels from the ceiling painting on the vault of the chapel, 1763, Znojmo, parish church of St. Nicholas, side chapel of the Child Jesus; Fig. 10. Josef Ignaz Mildorfer, detail of figure of angel with folded hands, 1755, condition after restoration, ibid.; Fig. 11. Josef Ignaz Mildorfer, detail of the motif of a cherub from figural ceiling painting on the vault in the nave of the church, around 1756, Šaštín, Pauline Monastery and Pilgrimage Church of the Virgin Mary; Fig. 12. Josef Ignaz Mildorfer, detail of cluster of cherubs from figural ceiling painting on vault in nave of church, around 1756, ibid.; Fig. 13. The Risen Christ – an author's undetermined drawing from the circle of Paul Troger based on Mildorfer's composition, painted for the Chapel of the Holy Cross in the Cathedral of St. Stephen in Vienna, probably around 1755; Fig. 14. Josef Ignaz Mildorfer, ceiling painting on the vault of the chapel with the scene of the Death of St. Benedict, 1755, Hafnerberg, Church of Our Lady, side chapel of St. Benedict; Fig. 15. View of the central scene with the theme of God the Father surrounded by angels, Tismice, Church of the Assumption of Virgin Mary, condition before restoration; Fig. 16. Josef Ignaz Mildorfer, view of the central scene with the theme of God the Father surrounded by angels, condition after restoration, ibid.

In the new residential area. The buildings of architect Karel Láník in Brno-Královo Pole in the 1920s

Pavla CENKOVÁ